

воєнних діях у час особливої потреби. Дружина складалася з бояр та їхніх загонів та утримувалась великими боярами. Для зменшення залежності від бояр князі організовували наймане військо, яке повністю підлягало князеві та складалося з дрібних бояр та селян. Утримувалось княже військо за рахунок прибутків з прикарпатських солеварень.

10. Правотворення Галицько-Волинського князівства здійснювалось у двох напрямках: внесення змін до вже існуючих руських джерел права та створення нових законодавчих актів. Зміни розвивались у напрямку посилення регулятивної функції юридичних актів.

Отже, Галицько-Волинське князівство протягом другої половини XIII – першої половини XIVст. досягло високого рівня політичної та військової могутності, а в роки свого піднесення його територія охоплювала майже всі етнічні українські землі. Переїнявши державотворчі традиції, які започаткувала Київська Русь, Галицько-Волинське князівство стало другою за порядком формою розвитку державності українського народу. Такої думки дотримуються більшість вітчизняних істориків, починаючи від М. Грушевського, а окремі з них – С. Томашівський – узагалі вважають Галицько-Волинське князівство першою власне українською державою.

В. Акуліч

Науковий керівник – асист. С.С. Василів

ПРОБЛЕМАТИКА НЕДОСКОНАЛОСТІ ЗАОЧНОГО РОЗГЛЯДУ СПРАВИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ ІНСТИТУТУ ЗАОЧНОГО РОЗГЛЯДУ СПРАВИ В ЦИВІЛЬНИЙ ПРОЦЕС

Сьогодні тема дослідження відповідного інституту є актуальною, це зумовлено тим, що практика застосування норм, які регулюють заочний розгляд справи розширяється, а законодавча регламентація далека від досконалості, а це, відповідно, може призвести до виникнення на практиці багатьох проблем, пов'язаних з недостатньою розробленістю інституту заочного провадження та відсутністю одноманітності в тлумаченні норм, які регулюють заочний порядок розгляду справи в цивільному процесі, що

відповідно спричиняє труднощі у правозастосуванні та потребує нагального теоретичного обґрунтування пропозицій розвитку цього цивільно-процесуального інституту, а тому є важливим для аналізу та вдосконалення, що відповідає потребам практики.

Основною метою введення інституту заочного розгляду справи в цивільний процес стало усунення причин, що сприяли затягуванню розгляду справи, а також усунення можливості несумлінного використання суб'єктивних прав відповідачами, тобто встановлення в певному розумінні, відповідальності за зловживання ними, а також розширення засобів судового захисту прав, свобод та інтересів осіб, що відповідає принципу диспозитивності.

У контексті «постановка проблеми» хочеться поділитися думками щодо особливостей та проблем заочного розгляду справи:

➤ Незважаючи на те, що глава 8 розділу III ЦПК України має назву «Заочний розгляд справи», в ній фактично викладено правила заочного провадження. Запропонована ЦПК України назва в такому вигляді, на мою думку, сформульована некоректно, оскільки вона не відображає всього змісту закладених у главі норм.

➤ ЦПК України не містить прямої вказівки щодо виду ухвали про заочний розгляд справи, а тому на мою думку, з метою процесуальної економії, доцільніше постановляти протокольну ухвалу, однак обов'язково повинна бути занесена до журналу (протоколу) судового засідання.

➤ Проведення заочного розгляду справи можливе лише у разі наявності певних умов, передбачених ст. 224 ЦПК України.

• Необхідною умовою для заочного провадження є неявка відповідача в судове засідання. При цьому необхідно враховувати, що неявкою відповідача є його особиста відсутність, а також відсутність його представника. Виникає проблема у випадку, коли позов пред'являє прокурор чи інший орган або особа в інтересах цієї особи (статті 46, 47 проекту ЦПК). На мою думку, ці органи та особи не мають матеріально-правової зацікавленості в результатах справи, і відповідно, не є суб'єктом спірного правовідношення, тому вважаю за доцільне ч. 1 ст. 46 ЦПК України викласти такого змісту «органи та інші особи, які відповідно до ст. 45 цього кодексу звернулися до суду в інтересах інших осіб або державних чи суспільних інтересах, мають процесуальні права та обов'язки особи, в інтересах якої вони діють, за винятком права укладати мирову угоду, а також давати згоду на заочний розгляд справи, крім тих випадків, якщо є така згода особи, інтереси якої вони представляють».

- На підставі ст. 224 ЦПК суд до постановлення ухвали про заочний розгляд справи обов'язково повинен перевірити факт повідомлення відповідача належним чином про час і місце судового засідання. При цьому в матеріалах справи повинні бути належні докази такого повідомлення.

Спільною є також новела про повідомлення відповідача, місце проживання і місцезнаходження якого позивачу невідоме (навіть після його звернення до адресного бюро і органів внутрішніх справ), за допомогою подання оголошення у пресі. Якщо зважити на досягнення новітніх інформаційних технологій, варто було б розглянути інші способи повідомлення або виклику до суду відповідного учасника процесу. Зокрема, засобом повідомлення доречно використовувати електронну пошту, факс, мобільний телефон, котрі є достатньо розповсюдженими у наш час.

- Останньою умовою заочного провадження є відсутність заперечень з боку позивача на розгляд справи в заочному провадженні. До того ж ЦПК України не містить жодної вказівки для суду, як бути, якщо не з'явився відповідач, а позивач на заочний розгляд справи згоди не дає. Тому, на мою думку, важливим було б надати судові право самостійно визначати доцільність заочного розгляду у разі неявки відповідача після повторного виклику.

- ЦПК України не містить прямої вказівки на назву «Заочне рішення». Тому, рішення, ухвалене за результатами заочного розгляду справи, доцільно іменувати заочним, оскільки це відразу вказуватиме на специфіку його перегляду, у зв'язку з особливостями процедури ухвалення таких рішень та з огляду на необхідність чіткого визначення для осіб, які беруть участь у справі.

- Також необхідно звернути увагу на можливість перегляду заочного рішення, що передбачений ЦПК України, що, на мою думку, також потребує уваги, оскільки є недосконалим. Положення ЦПК України свідчать про те, що, за загальним правилом, відповідач позбавлений права на апеляційне оскарження заочного рішення. Тобто, законодавцем не враховано, що в разі допущення судом порушення норм матеріального або процесуального права (наявності підстав для апеляційного оскарження заочного рішення), відповідач не може звернутися до суду з апеляційною скаргою на загальних підставах. Тому, на мою думку, можна було б надати відповідачеві право вибору порядку оскарження заочного рішення, а саме: у загальному порядку, тобто шляхом апеляційного оскарження рішення або, подавши заяву про його перегляд.

➤ Істотною відмінністю заочного рішення від звичайного є можливість спрощеного порядку його перегляду самим судом, що ухвалив таке рішення за заявою відповідача. Так, згідно зі ст. 228 ЦПК, заочне рішення може бути переглянуте судом, що його ухвалив, за письмовою заявою відповідача. Однак у зазначеній статті не вказано, що робити суду, якщо такий строк пропущено за будь-яких причин. Тому вважаю за доцільне закріпити положення яке дало б змогу поновити такий строк, якщо причини пропуску такого строку будуть визначені судом поважними.

М. Бохонко

Науковий керівник – канд. юрид. наук, доц. А.С. Романова

ПРОБЛЕМИ ПОБУДОВИ ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ В УКРАЇНІ

Україна прагне увійти в європейську і світову спільноту. Обов'язковими умовами такого входження є економічна, політична і культурна інтеграція. Проте без волі і свободи для індивіда і народу жодний з напрямів інтеграції є недоступний, а сама інтеграція стає нездоланим бар'єром. Формування правової держави в Україні є вкрай складним, багатоплановим процесом, що передбачає не тільки формування структур влади, які здатні забезпечити дотримання законності та прав громадян, але й наявність широкого спектра політичних партій і рухів, соціальних груп і прошарків зі своїми специфічними інтересами, особливою правовою, політичною, соціальною, економічною поведінкою. На сучасному етапі розвитку нашого суспільства часто вживають термін “правова держава”. Одні автори бажають підкреслити, що, проголосивши себе суверенною і незалежною, Україна стала і правовою державою, а інші – прагнуть довести, що побудова такої держави є справою віддаленішої перспективи. Згідно зі ст. 1 Конституції нашої держави, Україна є суверенна і незалежна, демократична, соціальна, правова держава. Проте реалії сьогодення яскраво свідчать про те, що це лише декларація. Україна не є правовою державою, оскільки їй необхідно подолати багато проблем, які заважають їй бути такою.

Соціальна правова держава – це політична організація суспільства, у якому право пов'язує і підкоряє собі державну владу, а основні права особи та її соціальна безпека становлять зміст свободи, заснованої на законах, які приймають і піддають зміні законно. Особливої уваги, на